

SŁOWO WSTĘPNE

„Fundamenty Edukacyjnej Wspólnoty” – taki temat zgromadził w Krakowie, w dniach 15–17 kwietnia 2004 roku ponad dwustu uczestników międzynarodowej konferencji zorganizowanej przez Instytut Pedagogiki Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Przedstawiciele polskiego środowiska akademickiego oraz uczeni, a także praktycy edukacji z Europy (Czech, Francji, Łotwy, Niemiec, Szwecji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii) oraz geograficznie odległych części naszego globu (Afryki Południowej, Australii, Nepalu, USA) przez trzy dni obradowali nad możliwościami i warunkami budowania nowego, wspólnego ładu edukacyjnego. Wspólnotowe podejście do problemów edukacyjnych, reprezentowane w przededniu wstąpienia Polski do Unii Europejskiej przez tak szerokie gremium pedagogów, wskazuje na istnienie silnej tendencji ku jednoczeniu wysiłków oraz świadomości potrzeby głębokiego namysłu nad możliwościami zachowania równowagi między różnorodnością i tożsamością we wspólnocie edukacyjnej, tym co jednostkowe i wspólne, co pozwoli razem przeciwstawić się siłom społecznej destrukcji i jednocześnie będzie służyło tworzeniu najlepszej przestrzeni rozwoju każdego: ja i drugiego – bliskiego/obcego/innego – dla wszystkich ludzi, „w poprzek” wszelkich podziałów.

Podczas dwóch sesji plenarnych wygłoszono 24 referaty, ponadto dyskutowano w pięciu grupach tematycznych. Ostatecznego podsumowania dokonano podczas obrad okrągłego stołu, akcentując szczególnie dwa komplementarne aspekty wspólnoty edukacyjnej: różnorodność i tożsamość. Rozwinięto różne wątki: antropologiczne, aksjologiczne, kulturowe konteksty budowania edukacyjnej wspólnoty, porozumiewanie się na rzecz tworzenia edukacyjnej wspólnoty, edukacja na rzecz tworzenia społeczeństwa dla wszystkich, tworzenie edukacyjnych wspólnot w praktyce.

Nie dążono do ujednolicenia stanowiska; uczestnicy konferencji umocnili się w przekonaniu, że istnieje konieczność stałej wymiany poglądów, uczenia się od siebie nawzajem. Wspólnota ludzi nauki działających na rzecz edukacji musi trwać; choć sieć internetowa znakomicie wspomaga rozwój i transfer idei, to jednak osobiste spotkania pozostaną niezastąpione. Tylko stałe, nigdy nie osiągające zakończenia kształtowanie edukacji ma sens; doraźność działań nie tylko zatrzymuje, lecz wręcz cofa edukację w odniesieniu do rosnących potrzeb ludzi w tej sferze. Specyficzne polskie problemy edukacyjne okazują się udziałem pedagogów na całym świecie. Możemy i powinniśmy rozwiązywać je wspólnie; tego wymagają rosnące nadzieje i poczucie zagrożenia człowieka ery globalizacji.

Sto osiemdziesiąt osób złożyło teksty do druku na ręce dr Anny Sajdak – sekretarza naukowego konferencji. Zgromadzony materiał, charakteryzujący się wielkim bogactwem treściowym oraz zróżnicowanym doświadczeniem autorów w pracy naukowej, został przez nią starannie uporządkowany na podstawie zakresu podjętej tematyki i podzielony na 5 tomów: *Fundamenty edukacyjnej wspólnoty*, *Praktyka tworzenia edukacyjnej wspólnoty*, *Edukacyjna wspólnota na rzecz społeczeństwa dla wszystkich*, *Kultura jako fundament wspólnoty edukacyjnej*, *Porozumiewanie się w szkole na rzecz tworzenia edukacyjnej wspólnoty*.

Jako inicjatorce konferencji oraz przewodniczącej komitetu organizacyjnego przypadł mi zaszczyt przedstawienia tekstu mojego wystąpienia inauguracyjnego, zatytułowanego *Wspólnota ludzi uczących się i wspierających edukację innych*, na początku tomu pierwszego.

Przekazywane Czytelnikowi zbiorowe dzieło zatytułowane *Fundamenty edukacyjnej wspólnoty* zawiera teksty dojrzałych uczonych oraz adeptów pedagogiki, emerytowanych profesorów i doktorantów, pogrupowane w następujących częściach: *Idea wspólnoty dla edukacji*, *Społeczny kontekst budowania wspólnoty*, *Aksjologiczne i antropologiczne konteksty budowania wspólnoty*, *Wspólnota edukacyjna w świecie wirtualnym*. Wiele tematów dopełnia się, niektóre pozostają w ostrej opozycji wobec stanowiska większości, aż do zaprzeczania zasadności posługiwania się kategorią „wspólnota edukacyjna”, prowokując do polemiki, inne zaś podejmują wątki nieco odległe od głównego strumienia myśli, aczkolwiek pedagogicznie ważne. W mojej opinii każdy przedstawiony tu tekst znajdzie zainteresowanego nim Czytelnika. Zachęcam jednak – pracowników nauki i oświaty, studentów nauk o wychowaniu oraz wszystkich tych, którym w codziennej pracy towarzyszy potrzeba pogłębionej refleksji pedagogicznej nad wspólnotowym aspektem edukacji – by, starając się przekraczać granice własnych uprzedzeń względem odmienności cudzych poglądów i ujęć, a także sposobu formułowania myśli, zapoznali się z wszystkimi. Tak postępując, zwiększamy szanse dostrzeżenia także tego, co w myśli autorów ponadindywidualne, być może najbardziej inspirujące do pedagogicznej twórczości i edukacyjnego działania.

Joanna Danilewska

INTRODUCTION

Over two hundred participants had gathered in Krakow on 15–17 April 2004 to attend an international conference on the “Foundations of the Educational Community” organised by the Institute of Pedagogy of the Jagiellonian University.

For three days, the representatives of the academic community as well as theoreticians and practitioners of education from Europe (the Czech Republic, France, Latvia, Germany, Sweden, the Ukraine and Great Britain) as well as from the more remote parts of our globe (South Africa, Australia, Nepal, the USA), discussed the possibilities and conditions enabling the construction of a new, common educational order. The new approach to the educational problems, represented by such a wide spectrum of pedagogues on the eve of Poland’s accession to the European Union, points out to the existence of a strong tendency towards unification and an awareness of the need for a deep reflection on the possibilities of preserving the balance between variety and one’s own identity within the educational community, between what is individual and common which will allow one to successfully oppose the forces of social destruction and at the same time, will serve to create the best possible space for individual development: for oneself and for the others – the familiar/foreign/alien and for all, “against” all existing divisions.

In the course of two plenary sessions, the participants presented 24 papers and debated in five separate thematic groups. The final summing up of the sessions had taken place during the round table discussions, during which the participants drew attention to two complementary aspects of the educational community namely: variety and identity. In the course of the sessions, the participants focused on the following topics: the anthropological, axiological and cultural contexts of building an educational community, attempts to reach a compromise for the purpose of creating an educational community, education for the purpose of creating a society for all, the creation of educational communities in practice.

No attempts have been made to reach uniformity of views; the participants became even more convinced that there is a need for a continual exchange of views and for learning from one another. The community of scholars and men of learning for education must continue to exist; and although the Internet plays an excellent role in supporting growth and the transfer of ideas, yet personal contacts remain irreplaceable. Only permanent and unceasing efforts to enhance education are not devoid of sense; all temporary solutions not only stall but in fact impede the development of education in view of the growing educational needs of contemporary people. The specifically Polish educational problems have turned out to be a share of the pedagogues all over the

world. We may and indeed we should try to solve them together for it is required of us by the growing hopes and the sense of endangerment experienced by man living in the era of globalisation.

Altogether one hundred and eighty people submitted their papers for publication to Dr. Anna Sajdak – academic secretary of the conference. The gathered materials, which are characterised by a great wealth of content and varied academic experience of their authors, have been carefully analysed by her and were subsequently divided into 5 separate volumes. One of the main criteria of the division has been the scope of the presented subjects. The following are the titles of the successive volumes: *Foundations of the Educational Community*, *Practice of Creating an Educational Community*, *Education for the Purpose of Creating a Society for Everyone*, *Culture as the Foundation of the Educational Community*, *Communicating for the Cause of the Common Educational Community at the School*.

As the initiator of the conference and chair person of its organizational committee, I had the honour to present the text of my inauguration speech entitled *The Community of Learners and People Assisting in the Education of Others* at the very beginning of the first volume.

The joint publication offered to the readers, entitled: *Foundations of the Educational Community* contains papers written by experienced scholars as well as those who are only beginning to explore the field of pedagogy; it includes papers authored by retired professors as well as post-graduate scholars – which have been grouped in the following sections: *Idea of a Community for Education*, *Social Context of Building the Community*, *Axiological and Anthropological Contexts of Building the Community*, *Educational Community in the Virtual World*. Many of the topics complement each other; some are in stark opposition to the views upheld by the majority, almost to the point of denying the very sense of using the concept of an “educational community” and provoking one to engage in a polemic; others take up issues which though slightly removed from the main stream of thinking, are nevertheless important from the pedagogical point of view. In my opinion, all of the papers included here will find an audience who is interested in them. Therefore, I encourage scholars and educators, as well as students of education and those who in their everyday work experience the need for a more profound pedagogical reflection on the communal aspect of education – to try and get acquainted with all of them, having previously overcome the boundaries of their own prejudice to other people’s views and conceptions as well as to the way of formulating one’s ideas. By acting in this way, we increase the chances of noticing what is supra-individual, and maybe most inspiring to pedagogical creativity and educational activity in the views expressed by the authors.

Joanna Danilewska